

BIULETYN

Biuletyn rachunkowości i podatków

3|2009

Zobowiązania warunkowe

Dokonując zamknięcia roku Spółki są zobligowane odpowiednio wycenić i zaprezentować aktywa i pasywa. Jedną z głównych zasad, którą powinny się kierować Spółki konstruuując sprawozdanie finansowe jest zasada ostrożności mówiąca o tym, że należy ująć wszystkie koszty i tylko pewne przychody...

Więcej na stronie nr 2

Nieumorzona wartość inwestycji w obcym środku trwałym a koszty uzyskania przychodów

Przedsiębiorca prowadząc działalność gospodarczą niejednokrotnie korzysta z obcych środków trwałych, zazwyczaj na podstawie umów najmu lub dzierżawy. Obce środki trwałe często wymagają dostosowania dla konkretnych potrzeb przedsiębiorcy, który zwykle ponosi nakłady na adaptację lub modernizację. Tego rodzaju, przyjęte do używania inwestycje w obcych środkach trwałych, podlegają amortyzacji na zasadach określonych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych...

Więcej na stronie nr 7

SPIS TREŚCI:

str	
	I. Rachunkowość
2	Zobowiązania warunkowe
3	Leasing zwrotny w księgach rachunkowych
4	Terminy przekazywania raportów przez spółki giełdowe według rozporządzenia z 19 lutego 2009
5	Utrata wartości aktywów – MSR 36
	II. Podatki
7	Nieumorzona wartość inwestycji w obcym środku trwałym a koszty uzyskania przychodów
11	Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej członków zarządu



Łączymy
wiedzę z doświadczeniem

Nadzór merytoryczny pełni Michał Kołosowski



Michał Kołosowski
biegły rewident, wiceprezes zarządu
Europejskie Centrum Audytu
michal.kolosowski@ecaudyty.eu

Karierę zawodową rozpoczął w międzynarodowej firmie audytorskiej, a następnie zdobywał doświadczenie w jednej z czołowych firm z tzw. „Wielkiej Czwórki”. Jest posiadaczem certyfikatu Diploma in International Financial Reporting wydawanego przez ACCA, uzyskanego zdaniem egzaminem w języku angielskim. Posiada bogate doświadczenie w badaniu sprawozdań finansowych, sporządzaniu pakietów konsolidacyjnych, sporządzaniu analiz finansowych typu Due Diligence, przekształcaniu sprawozdań finansowych na zgodne z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSR/MSSF) oraz US GAAP. Autor artykułów oraz wykładowca zagadnień z zakresu rachunkowości.



Zobowiązania warunkowe

Dokonując zamknięcia roku Spółki są zobligowane odpowiednio wycenić i zaprezentować aktywa i pasywa. Jedną z głównych zasad, którą powinny się kierować Spółki konstruując sprawozdanie finansowe jest zasada ostrożności mówiąca o tym, że należy ująć wszystkie koszty i tylko pewne przychody. Realizując ten zapis Spółka jest zobowiązana m.in. do tworzenia rezerw i rozliczeń międzyokresowych biernych. Ustawa o rachunkowości (dalej zwane Ustawą) definiuje rezerwy jako zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne (art. 3. ust 1. pkt 21 Ustawy). Stwierdzenie to jest bardzo lakoniczne i nie daje dokładnych wskazówek w jaki sposób i gdzie należy zaprezentować, ani też czy mamy do czynienia z zobowiązaniem, rezerwą czy zobowiązaniem warunkowym, a może żadnym z nich. W takiej sytuacji najlepszym rozwiązaniem jest skorzystanie z Krajowych Standardów Rachunkowości (dalej zwane „KSR”) lub Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (dalej zwane „MSR”) zgodnie z wytycznymi zawartymi w art.10 ust 3 Ustawy. Standardami, które regulują powyższe kwestie są KSR nr 6 i MSR nr 37.

Obowiązek utworzenia rezerwy powstaje w momencie gdy na jednostce ciąży obowiązek gospodarczy wynikający z zdarzeń przeszłych, wypełnienie tego obowiązku spowoduje wpływ środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne a także co ważne jesteśmy w stanie wiarygodnie oszacować kwotę tego obowiązku. Rezerwa jest prezentowana w sprawozdaniu finansowym w bilansie, a także w Spółka dokonuje odpowiedniego ujawnienia w dodatkowych informacjach i wyjaśnieniach.

Zobowiązanie warunkowe powstaje w momencie kiedy jednostka Spółka stwierdza, że jest możliwe powstanie obowiązek, który pojawi się dopiero w przypadku wystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które co ważne nie są kontrolowane przez jednostkę. Tego typu zobowiązanie nie ujmuje jednak w sprawozdaniu finansowym (bilansie) ponieważ, nie jesteśmy w stanie wycenić wiarygodnie potencjalnej kwoty zobowiązania a także co ważne nawet w przypadku wypełnienia obowiązku nie wiadomo czy będzie się z tym wiązać wpływ korzyści ekonomicznych. Standard jednak zaleca ujawnienie informacji

I. Rachunkowość

3 | 2009

o zobowiązaniu warunkowym, chyba że istnieje bardzo małe prawdopodobieństwo możliwości wypływu korzyści ekonomicznych ze Spółki.

Spółka ma podpisaną umowę dzierżawy z Agencją Rolna, w związku z tą transakcją Spółka została zobowiązana do uzyskania gwarancji bankowej zabezpieczającej płatności na rzecz Agencji Rolnej w kwocie równej 100 tys. zł. Dokonując zamknięcia roku Spółki są zobligowani odpowiednio wycenić i zaprezentować aktywa i pasywa.

W danym przypadku należy postawić sobie pytanie czy istnieje terażniejszy obowiązek wynikający ze zdarzenia obligującego. Zdarzeniem obligującym byłoby wykorzystanie gwarancji bankowej, a więc wypłata dokonana przez bank na rzecz Agencji Rolnej a następnie roszczenie banku w stosunku do Spółki, które należałoby ujawnić w sprawozdaniu finansowym Spółki. Następnym bardzo istotnym elementem jest kwestia czy istnieje możliwy

obowiązek na dzień sporządzania sprawozdania finansowego, który spowoduje powstanie zobowiązania. W tej konkretnej sprawie wydaje się, że mogłaby się pojawić taka możliwość, że Spółka nie zapłaci zobowiązania z tytułu dzierżawy. W tym miejscu należy rozpatrzyć kwestię prawdopodobieństwa wypływu korzyści ekonomicznych, co w naszym przypadku sprowadza się do wyboru pomiędzy znikomym prawdopodobnym a brakiem takiego prawdopodobieństwa. Brak prawdopodobieństwa powoduje nie ujawnianie żadnych informacji w sprawozdaniu finansowym (poniżej 5%), natomiast w razie gdy uznamy, że istnieje prawdopodobieństwo (powyżej 5% a mniej niż 50%) należy ujawnić taką gwarancję w sprawozdaniu finansowym.

Michał Kołosowski

Leasing zwrotny w księgach rachunkowych



Anna Stawowy
Kierownik Zespołu
Europejskie Centrum Audytu
anna.stawowy@ecaudyty.eu

Leasing zwrotny („Sale and lease back”) jest specyficzną formą leasingu, polegającą na tym, że korzystający najpierw wytwarza we własnym zakresie środek trwały lub inny składnik aktywów, następnie sprzedaje go firmie leasingowej i jednocześnie korzysta z niego na podstawie umowy leasingu. Ze strony leasingobiorcy jest to korzystna forma ponieważ nie przerywa korzystania z wytworzonego przedmiotu i jednocześnie odzyskuje zamrożone środki finansowe, przez co poprawia

sobie płynność finansową. Leasingodawca natomiast nie musi martwić się o dostosowanie przedmiotu leasingu do potrzeb korzystającego.

Ważnym aspektem leasingu zwrotnego jest wycena składnika majątku będącego przedmiotem leasingu. Wartość ta ustalana jest na poziomie ceny rynkowej, nie biorąc pod uwagę wartości księgowej.

Zasady ujęcia leasingu zwrotnego w ewidencji księgowej nie są regulowane przez ustawę o rachunkowości, przez co Spółki korzystające z tej formy leasingu powinny sięgnąć do przepisów Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 17.

Zgodnie z wymienionym Standardem ujęcie leasingu zwrotnego w księgach zależy od rodzaju leasingu, który jest realizowany w ramach takiej transakcji. Możemy mieć do czynienia z leasingiem finansowym lub operacyjnym.

Leasing finansowy

Najistotniejszą kwestią w przypadku leasingu finansowego jest ujęcie przychodów ze sprzedaży w księgach korzystającego. Ujęcie to różni się od ujęcia przychodów z tradycyjnej sprzedaży środka trwałego, ponieważ tą część przychodów ze sprzedaży, która przekracza wartość bilansową składnika aktywów nie zaliczamy bezpośrednio w przychody, lecz rozliczamy w czasie przez okres trwania umowy leasingowej.

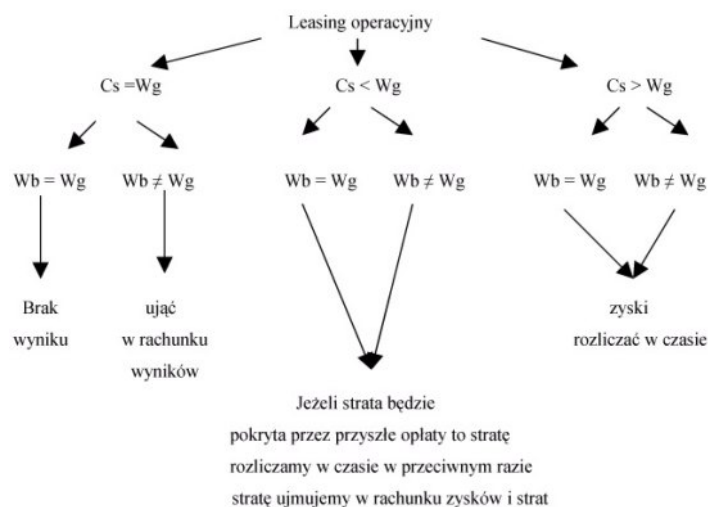
Leasing operacyjny

Przy leasingu operacyjnym bierzemy pod uwagę wartość bilansową, wartość godziwą oraz cenę

I. Rachunkowość

3|2009

sprzedaży. Od tych trzech wartości zależy sposób ujęcia zysku lub straty uzyskanych z leasingu zwrotnego. Sposób ujęcia wyniku z leasingu operacyjnego pokazuje poniższy rysunek.



Oznaczenia:

Cs – cena sprzedaży

Wg – wartość godziwa

Wb – wartość bilansowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie MSR 17

W obrocie gospodarczym leasing finansowy cieszy się większym zainteresowaniem wśród spółek niż leasing operacyjny. Poniższy przykład pokazuje ujęcie leasingu zwrotnego finansowego w księgach rachunkowych.

Przykład

Spółka wytworzyła maszynę produkcyjną. Koszty wytworzenia maszyny 1.200.000,00 PLN. W celu polepszenia płynności sprzedała tą maszynę firmie

leasingowej zgodnie z wyceną rzeczoznawcy, która opiewała na 1.500.000,00 PLN netto (plus 22% VAT tj. 330.000). Z umowy leasingowej zawartej na 3 lata wynika, iż część kapitałowa wynosi 1.500.000,00 PLN, część odsetkowa 270.000,00 PLN, wartość VAT 389.400 PLN.

Ewidencja księgowa

- Wyksięgowanie środka trwałego
 - Ma Środki trwałe w budowie 1.200.000,00 PLN
 - Wn Pozostałe koszty operacyjne 1.200.000,00 PLN
 - Ujęcie przychodów ze sprzedaży
 - Wn Rozrachunku z odbiorcami 1.830.000,00 PLN
 - Ma Pozostałe przychody operacyjne 1.200.000,00 PLN
 - Ma Przychody przyszłych okresów 300.000,00 PLN
 - Wn VAT należny 330.000,00 PLN
 - Przychód ze sprzedaży środka na dany miesiąc
 - $300.000/36 = 8.333,33$
 - Wn Przychody przyszłych okresów 8.333,33 PLN
 - Ma Pozostałe przychody operacyjne 8.333,33 PLN
 - Przyjęcie środka trwałego z leasingu
 - Wn Środki trwałe 1.500.000,00 PLN
 - Ma Zobowiązania finansowe 1.500.000,00 PLN
- Dalsze księgowania są analogiczne jak przy leasingu finansowym.

Anna Stawowy



Piotr Ligorowski

Kierownik Zespołu, Europejskie Centrum Audytu
piotr.ligorowski@ecaudyty.eu

Terminy przekazywania raportów przez spółki giełdowe według rozporządzenia z 19 lutego 2009

W tym roku rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych zastąpione zostało przez rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa nie będącego państwem

I. Rachunkowość

3 | 2009

członkowskim. Nowy dokument ogłoszony został 28 lutego i wszedł w życie 15 marca 2009r.

Jedną z istotniejszych zmian dla spółek giełdowych, jakie wprowadziło nowe rozporządzenie jest zmiana terminów przekazywania przez emitentów bieżących i okresowych raportów, o którym mówi rozdział 6. Przepisy ujednolicają w nim terminy dla emitentów nie będących funduszami odnośnie raportów jednostkowych oraz skonsolidowanych. Nie uległ natomiast zmianie obowiązek przekazywania do końca pierwszego miesiąca roku obrotowego raportu bieżącego zawierającego daty przekazywania raportów okresowych, jednak zmieniono maksymalne terminy ich przekazywania.

W paragrafie 100, odpowiadający paragrafowi 97 poprzedniego rozporządzenia, sprecyzowano obowiązek przekazania raportu bieżącego przez emitenta będącego funduszem w przypadku jego pierwszej emisji akcji w terminie 14 dni od momentu wpisu funduszu do właściwego rejestru.

Kolejny paragraf wydłuża termin przekazania raportów kwartalnych z 35 do maksymalnie 45 dni od dnia zakończenia kwartału, którego raport dotyczy, wyjątkiem w tym przypadku jest ostatni kwartał roku obrotowego, którego termin przekazania wydłużono do 60 dni.

Istotną zmianą jest wprowadzona w paragrafie 101 ust. 2 możliwość nie przekazywania raportu za drugi kwartał, z wyjątkiem emitentów będących funduszami. Fundusze, które emitowane są na giełdzie muszą przekazywać raporty za 3 pierwsze kwartały roku obrotowego najpóźniej 35 dni, od dnia

zakończenia kwartału, którego raport dotyczy. Raport za ostatni kwartał roku obrotowego fundusze zobowiązane są przekazać nie później niż 45 dni od zakończenia ostatniego kwartału roku obrotowego.

Rozporządzenie wprowadza obowiązek przekazywania śródroczny raport zarządu emitenta za oba półrocza w terminie po 10 tygodniu od dnia zakończenia półrocza, jednak nie później niż 6 przed rozpoczęciem kolejnego.

Termin przekazania przez spółki raportów śródrocznych nie jest już zależny od przeglądu dokonywanego przez uprawnione podmioty, musi jednak zostać przekazany najpóźniej dwa miesiące od dnia zakończenia półrocza i sporządzany jest tylko za pierwsze półrocze roku obrotowego. Podobnie wygląda sytuacja w przypadku raportów rocznych, z tą różnicą że termin ich przekazania mija cztery miesiące od dnia zakończenia roku obrotowego.

Rozporządzenie zobowiązuje również emitentów do zapewnienia publicznej dostępności do raportów kwartalnych oraz raportów kwartalnych i śródrocznych raportów zarządu przez co najmniej 5 lat, od chwili ich opublikowania, na swojej stronie internetowej.

Powyższe zmiany mają zastosowanie do raportów okresowych i rocznych sporządzanych za okresy sprawozdawcze roku obrotowego, które rozpoczęły się w 2008 roku przekazywane po 15 marca 2009, czyli dniem wejścia w życie opisywanego rozporządzenia.

Piotr Ligorowski



Julia Siewierska

Dyrektor Departamentu Audytu w Warszawie
Europejskie Centrum Audytu
julia.siewierska@ecaudyty.eu

Utrata wartości aktywów – MSR 36

W warunkach globalnego kryzysu gospodarczego szczególnego znaczenia nabiera problem „utrata wartości aktywów”. Obecna sytuacja wymogła na kierownikach działów finansowych konieczność zapoznania się z Międzynarodowym Standard Rachunkowości 36 (dalej zwany MSR 36), który dokładnie opisuje zagadnienia związane z omawianym zjawiskiem.

MSR 36 wymaga testowania: wartości firmy, wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania i takich, które nie są jeszcze gotowe do użytkowania - co rok, zaś pozostałych składników aktywów - gdy występują do tego przesłanki, których identyfikacją zajmuje się kierownik jednostki. Identyfikacja ta powinna być pierwszym krokiem testowania. Przesłanki mogą pochodzić ze źródeł wewnętrznych, jak i zewnętrznych, oto kilka z nich:

I. Rachunkowość

3 | 2009

- znaczące i niekorzystne zmiany zakresu lub sposobu, w jaki dany składnik aktywów jest lub będzie użytkowany np. na skutek zaniechania działalności,
- wystąpienie dowodów pochodzących ze sprawozdawczości wewnętrznej świadczących o uzyskiwaniu przez dany składnik aktywów wyników ekonomicznych gorszych od oczekiwanych,
- wystąpienie zmian o charakterze rynkowym lub gospodarczym w otoczeniu, w którym jednostka prowadzi działalność lub na rynkach, na które dany składnik aktywów jest przeznaczony,
- wzrost rynkowych stóp procentowych lub innych rynkowych stóp zwrotu z inwestycji.

Kolejnym krokiem jest określenie poziomów, na których odbędzie się testowanie. Zalecane jest, by odbywało się na minimalnym poziomie pojedynczego składnika aktywów bądź ośrodka wypracowującego środki pieniężne. Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym zespołem aktywów generujących wpływy pieniężne w dużej mierze niezależne od wpływów pochodzących od innych aktywów. (dalej zwany OWŚP). Wartość firmy testuje się na poziomie pogrupowanych OWŚP, lecz nie może to być poziom wyższy niż poziom segmentu operacyjnego, będącego częścią składową jednostki zaangażowanej w działalność gospodarczą, w związku z którą może uzyskiwać przychody i ponosić koszty. Warto podkreślić, że istnieją spółki, które posiadają tylko jeden segment operacyjny.

Świadcząc nasze usługi łączymy szeroką wiedzę teoretyczną naszych ekspertów z bogatym doświadczeniem w zakresie badania sprawozdań finansowych. Dzięki temu audyt sprawozdań finansowych to dla nas coś więcej niż wydanie opinii to także poznawanie działań, otoczenia, ryzyk i warunków, w których Spółka funkcjonuje. Dzięki temu możemy wskazać firmie drogę do podniesienia efektywności.

Z utratą wartości aktywów mamy do czynienia, gdy wartość aktywów wykazana w bilansie jest niezgodna z ich faktyczną wartością, a ściślej kiedy wartość odzyskiwalna jest niższa niż wartość bilansowa. Wartość odzyskiwalna jest równa wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, w zależności od tego, która z nich jest wyższa.

Wartość godziwa to wartość rynkowa składników majątku, bądź też wartość tych składników wyznaczona przez biegłego rzeczoznawcę majątkowego. Ze względu na trudności z pozyskaniem informacji z rynku często łatwiejsze jest wyznaczenie wartości użytkowej. Według MSR 36 wartość użytkową powinno się ustalać w wartości netto planowanych przepływów pieniężnych oczekiwanych z użytkowania aktywów, ustala i odpowiada za nią dział planowania finansowego. Komponentami wartości użytkowej są:

- przepływy pieniężne,
- stopa dyskontowa,
- wartość końcowa

Wartość końcowa jest szacowaną wartością netto przyszłych przepływów pieniężnych za pozostały okres użytkowania aktywów. Ma bardzo duży wpływ na wartość aktywów trwałych o długim okresie użytkowania..

Składniki aktywów prezentowane w sprawozdaniu finansowym nie mogą przyjmować wartości wyższych niż odzyskiwalne. Na straży tego założenia stoi właśnie MSR 36.

Julia Siewierska

most wanted!
CONFERENCES & EVENTS

Szanowni Państwo,
Europejskie Centrum Audytu
objęło patronat
merytoryczny konferencji

„ CFO SUMMIT - FORUM DYREKTORÓW FINANSOWYCH „

Konferencja odbędzie się
w dniach **15-16 października**
2009 w Warszawie
w **hotelu Sofitel Victoria**,
a organizatorem konferencji jest
Most Wanted
Conferences&Events

NAJWAŻNIEJSZE ZAGADNIENIA:

- Rola CFO w czasach kryzysu, dodatkowe wyzwania dla CFO
- Identyfikacja ryzyka i tworzenie polityki zarządzania ryzykiem w firmie
- Efektywne zarządzanie płynnością finansową
- Jak legalnie zmniejszyć ryzyko odpowiedzialności dyrektorów finansowych oraz głównych księgowych za rozliczenia podatkowe?
- Finansowanie firm podczas kryzysu
- Ceny transferowe
- MSR/MSSF
- Zabezpieczenie stopy procentowej
- Relacje z bankiem – bezpieczeństwo czy źródło ryzyka?
- Produkty bankowe

Szczegółowe informacje na temat konferencji dostępne są na www.ecaudyt.eu w zakładce aktualności

Serdecznie zapraszamy do udziału w konferencji.

II. Podatki

3 | 2009

Nadzór merytoryczny pełni Paweł Wójciak



Paweł Wójciak

Prezes zarządu BSWP, Doradca Podatkowy

Jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ukończył także studia podyplomowe w Instytucie Prawa Własności Intelektualnej UJ. Przez szereg lat współpracował z polskimi i międzynarodowymi firmami doradztwa podatkowego. To specjalista z zakresu podatków dochodowych, umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, podatkowych aspektów działalności na terenie specjalnych stref ekonomicznych. Wieloletni staż w pracy doradcy podatkowego pozwolił na zgromadzenie bogatego doświadczenia w zakresie obsługi postępowań podatkowych i sądowych. Jest również uznanym wykładowcą problematyki podatkowej dla praktyków.



Paulina Piątek

Konsultant Podatkowy
BSWP

paulina.piatek@bswp.pl

Nieumorzona wartość inwestycji w obcym środku trwałym a koszty uzyskania przychodów

Przedsiębiorca prowadząc działalność gospodarczą niejednokrotnie korzysta z obcych środków trwałych, zazwyczaj na podstawie umów najmu lub dzierżawy. Obce środki trwałe często wymagają dostosowania dla konkretnych potrzeb przedsiębiorcy, który zwykle ponosi nakłady na adaptację lub modernizację. Tego rodzaju, przyjęte do użytkowania inwestycje w obcych środkach trwałych, podlegają amortyzacji na zasadach określonych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych (dalej: ustawa o PDOP).

Zdarza się jednak, że użytkowany na podstawie odpowiednich umów zawartych z właścicielem środków trwałych, wykorzystywany jest na potrzeby konkretnej, aktualnie realizowanej przez określony czas inwestycji, z zakończeniem której wygasa również umowa najmu lub dzierżawy z właścicielem. Czasem również z innych względów przedsiębiorca decyduje się na wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy uprawniającej do użytkowania środka trwałego.

Konsekwencją może być sytuacja, w której przedsiębiorca, nie mając tytułu prawnego do korzystania ze środka trwałego, traci prawo do dokonywania odpisów amortyzacyjnych od przyjętej do użytkowania inwestycji w obcym środku trwałym, która nie została w całości umorzona. Pojawiają się więc wątpliwości czy nieumorzona wartość inwestycji w obcym środku trwałym może zostać przez przedsiębiorcę zaliczona do kosztów uzyskania przychodów.

Podstawa prawna

Regulacja art. 15 ust. 1 ustawy o PDOP stanowi ogólną zasadę, iż kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w związku z działalnością gospodarczą w celu uzyskania albo zachowania lub zabezpieczenia źródeł przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych w art. 16 ust. 1 ustawy o PDOP. Przepis art. 16 ust. 1 pkt 1 lit b) ustawy o PDOP formułuje zakaz zaliczania do kosztów uzyskania przychodów wydatków poniesionych na nabycie lub wytworzenie we własnym zakresie środków

II. Podatki

3 | 2009

trwałych. Wydatki takie zaliczane są przez podatnika do kosztów poprzez odpisy amortyzacyjne dokonywane od takich środków trwałych na zasadach określonych w art. 16a-16 m ustawy o PDOP. Z kolei z art. 16a ust. 2 pkt 1 lit c ustawy o PDOP zrównuje inwestycje w obcych środkach trwałych ze środkami trwałymi. Oznacza to, że podatnik dokonujący inwestycji w obcym środku trwałym powinien dokonywać jej amortyzacji na zasadach określonych w ustawie o PDOP, analogicznie do środków trwałych. W momencie wygaśnięcia lub rozwiązania umowy, na mocy której przedsiębiorca korzystał z obcego środka trwałego, jest on zobowiązany do likwidacji środka trwałego poprzez wykreślenie inwestycji w tym obcym środku trwałym z ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych. Jednocześnie taki środek trwały traci dla przedsiębiorcy użyteczność gospodarczą, a zarazem następuje utrata prawa do dokonywania odpisów amortyzacyjnych od inwestycji w obcym środku trwałym. Jeśli inwestycja nie została umorzona w całości, po stronie przedsiębiorcy powstanie strata w wysokości nieumorzonych wartości inwestycji w obcym środku trwałym.

Podstawa prawna, na mocy której przedsiębiorca mógłby zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wartość nieumorzonych inwestycji wynika z treści art. 16 ust. 1 pkt 5 oraz pkt 6 a contrario ustawy o PDOP. Pierwszy z przepisów zakazuje zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów strat w środkach trwałych i wartościach niematerialnych i prawnych w części pokrytej sumą odpisów amortyzacyjnych, o których mowa w art. 16h ust. 1 pkt. 1 ustawy o PDOP. Drugi przepis zakazuje zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów strat powstałych w wyniku likwidacji nie w pełni umorzonych środków trwałych, jeśli środki te utraciły przydatność gospodarczą na skutek zmiany rodzaju działalności. Wnioskowanie a contrario z treści obu wskazanych powyżej przepisów umożliwia zaliczenie do kosztów uzyskania przychodów straty w środku trwałym (w tym inwestycji w obcym środku trwałym) w części nie pokrytej sumą odpisów amortyzacyjnych, pod warunkiem, że strata jest wynikiem likwidacji nie w pełni umorzonych środków trwałych, jeżeli środki te utraciły przydatność gospodarczą nie na skutek zmiany rodzaju działalności. Prawidłowość takiego rozumowania potwierdza Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 4 listopada 2008 r., sygn. Akt. FSK 1035/07. W orzeczeniu tym Sąd uznał, że „Wybór wnioskowania a contrario, czyli wnioskowania z przeciwieństwa, słusznie pozwolił ograniczyć zasięg normy art. 16 ust. 1 pkt 6 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych tylko do grupy przypadków ściśle w niej określonych, a więc jedynie do sytuacji, w której miejsce miała zmiana rodzaju działalności podatnika (...) sąd posługując się regułą interpretacyjną a contrario, trafnie uznał, że skoro stratę

poniesioną w wyniku likwidacji szeroko rozumianego środka trwałego nie zalicza się do kosztów uzyskania przychodów jedynie w przypadku zmiany rodzaju działalności, to w innych przypadkach stratę tę można zaliczyć w ciężar kosztów. Natomiast ze stanu faktycznego zawartego we wniosku nie wynika by spółka zmieniała rodzaj opodatkowanej działalności”.

Likwidacja w rozumieniu art. 16 ust. 1 pkt. 6 ustawy o PDOP

Kontrowersje budzi interpretacja pojęcia „likwidacji środka trwałego” w świetle art. 16 ust. 1 pkt. 6 ustawy o PDOP. Niektóre organy podatkowe zawężają to pojęcie jedynie do fizycznej likwidacji środka trwałego (zniszczenia, zużycia środka trwałego), z której to czynności sporządza się protokół fizycznej likwidacji oznaczający zakończenie procesu likwidacji. W konsekwencji, w opinii tych organów, wygaśnięcie umów dzierżawy lub najmu środków trwałych oraz wykreślenie ich z ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych nie stanowi „likwidacji” w rozumieniu powyższego przepisu, a w konsekwencji podatnik nie



może zaliczyć nieumorzonych wartości inwestycji w obcym środku trwałym do kosztów uzyskania przychodów na podstawie art. 16 ust. 1 pkt. 6 a contrario ustawy o PDOP, nawet jeśli nie nastąpiła zmiana rodzaju działalności podatnika.

Trudno zgodzić się z taką zawężającą interpretacją. Ponieważ ustawa o PDOP nie zawiera legalnej definicji likwidacji, można w pierwszej kolejności odwołać się do definicji słownikowej. Zgodnie z tą definicją likwidacja to zniesienie, usunięcie, rozwiązanie czegoś (Internetowy Słownik Języka Polskiego PWN, <http://www.sip.pwn.pl>). Już w świetle samej przytoczonej powyżej definicji można wyprowadzić wniosek, że likwidacji należy odnosić raczej do sfery użytkowania rzeczy (środka trwałego) niż do jego atrybutów fizycznych, choć również one, ale nie tylko one mogą mieć decydujący wpływ na możliwość jego wykorzystania (zbieżne stanowisko zaprezentował w wyroku z dnia 14 marca

II. Podatki

3 | 2009

2008 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu, sygn. akt. I SA/Wr 1702/07).

Wspomnieć trzeba także, że w orzecznictwie i doktrynie niejednokrotnie zwracano uwagę na konieczność szerszego interpretowania pojęcia likwidacji, poprzez objęcie nim także, darowiznę sprzedaż, likwidację w związku ze zużyciem technicznym lub technologicznym, "moralnym", wycofanie go ze środków trwałych (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 września 2005 r., sygn. akt FSK 2169/04; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 13 marca 2007 r., sygn. akt I SA/Wr 53/07, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 14 marca 2008 r., sygn. akt I SA/Wr 1702/07, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 16 kwietnia 2009 r., sygn. Akt. I SA/Gd 194/09, Podatek dochodowy od osób prawnych 2009. Komentarz. pod red. J. Marciniuka, Wydawnictwo C.H.Beck Warszawa 2009, str. 421).

Istotne znaczenie ma również, że zawężenie pojęcia likwidacji środka trwałego wyłącznie tylko do fizycznego unicestwienia (zużycia, zniszczenia) środka trwałego, pozbawiałoby sensu art. 16 ust. 1 pkt 6 ustawy o PDOP w tej części, w której wprowadza on warunek utraty przydatności środka trwałego na skutek zmiany rodzaju działalności. Warunek ten byłby bowiem zbędny w przypadku, gdyby środek trwały, do którego się odnosi został fizycznie zniszczony lub zużyty.

Stanowisko, iż „likwidację” w rozumieniu art. 16 ust. 1 pkt. 6 ustawy o PDOP należy rozumieć szeroko poparał również Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 14 marca 2008 r., sygn. akt I SA/Wr 1702/07, w którym Sąd stwierdził, iż „(...) nie można też z powołanego art. 16 ust. 1 pkt 6 ustawy o PDOP wywodzić, że pozytywnym warunkiem zaliczenia straty do kosztów uzyskania przychodów jest likwidacja środka trwałego z przyczyn innych, niż wymienione w tym przepisie. Powyższe nie uwzględnia bowiem łącznej interpretacji art. 15 ust. 1 i 16 ust. 1 pkt 5 i 6 oraz prowadzi do bezpodstawnego, zdaniem Sądu, ograniczenia strat mogących stanowić koszty uzyskania przychodu do likwidacji środka trwałego - podczas, gdy likwidacja jest jedynie wymieniona jako przykład straty (która w pewnych warunkach nie może stanowić kosztu uzyskania przychodu)”.

Pojęcie straty w rozumieniu art. 16 ust. 1 pkt. 5 i 6 ustawy o PDOP i związku przyczynowo- skutkowego pomiędzy stratą a przychodem

Zwykle zobowiązanym do poczynienia nakładów w środku trwałym będącym własnością innego podmiotu jest przedsiębiorca, który ma w tym interes. W takim przypadku wydatki na adaptację lub modernizację powinny zostać ujęte przez przedsiębiorcę jako

inwestycja w obcym środku trwałym na podstawie art. 16a ust. 1 pkt. 1 ustawy o PDOP.

Na mocy tej regulacji, w odniesieniu do sposobu zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów wydatków na wykonanie (zakup) inwestycji w obcym środku trwałym, zostały one zrównane ze środkami trwałymi. Minimalny, możliwy do przyjęcia okres amortyzacji dla inwestycji w obcym środku trwałym wynosi 10 lat (art. 16j ust. 4 pkt. 1 ustawy o PDOP). Na skutek wygaśnięcia umowy dzierżawy lub najmu przedsiębiorca traci możliwość korzystania ze środka trwałego, a co za tym idzie dokonywania odpisów amortyzacyjnych.

Organy podatkowe odmawiając możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów nieumorzonych wartości inwestycji w obcym środku trwałym, w przypadku, gdy likwidacja inwestycji jest skutkiem wygaśnięcia umowy dzierżawy lub najmu oraz nie nastąpiła zmiana rodzaju działalności, kwestionują również wystąpienie straty w wysokości nieumorzonych wartości inwestycji. Zdaniem organów, w takim przypadku, w momencie wygaśnięcia umowy dzierżawy lub najmu, następuje utrata związku przyczynowo- skutkowego pomiędzy wydatkami poczynionymi przez podatnika na te środki trwałe, a przychodami czy też źródłem przychodów podatnika, co skutkuje tym, iż niezamortyzowana wartość składnika majątkowego nie spełni generalnej zasady wyrażonej w art. 15 ust. 1 ustawy o PDOP ze względu na fakt, że środek trwały przestanie być wykorzystywany w działalności.

Takie stanowisko budzi uzasadnione wątpliwości doktryny i judykatury.

Współpraca z profesjonalnymi doradcami podatkowymi BSWP sprawia, że Klient może w pełni koncentrować się na swojej bieżącej działalności, bez konieczności samodzielnego poszukiwania rozwiązań w dziesiątkach opracowań, komentarzy, interpretacji i orzeczeń, nierzadko sprzecznych i niejednoznacznych.

Po pierwsze nie powinno budzić wątpliwości, iż same wydatki na nabycie lub wytworzenie środków trwałych wykorzystywanych przez podatnika w działalności gospodarczej, pozostają w związku z przychodami tego podatnika, o jakim mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o PDOP. Dodatkowo nie ma podstaw do uznania, iż jedynie część takich wydatków może wpływać na przychód danego roku podatkowego; zazwyczaj bowiem dany środek trwały jest w całości wykorzystywany już od momentu wprowadzenia go do ewidencji środków trwałych i tym samym wpływa na przychody podatnika od momentu rozpoczęcia jego użytkowania.

II. Podatki

3 | 2009

Teoretycznie, zgodnie z ogólną zasadą kwalifikacji kosztów uzyskania przychodów w podatku dochodowym, wydatki, których dokonuje przedsiębiorca celem adaptacji i modernizacji obcego środka trwałego, stanowiłyby koszty uzyskania przychodów bezpośrednio związane z przychodami w rozumieniu art. 15 ust. 4 ustawy o PDOP. Rozliczenie takie nie jest możliwe, gdyż ustawa o PDOP nie dopuszcza (poza wyjątkowymi sytuacjami), możliwości zaliczenia poczynionych wydatków bezpośrednio w koszty uzyskania przychodów, lecz wprowadza zasadę stopniowego ich uwzględniania, poprzez odpisy amortyzacyjne, który dla inwestycji w obcym środku trwałym powinien trwać minimum 10 lat. Powyższe nie zaprzecza jednak istnieniu związku pomiędzy przychodem przedsiębiorcy dokonującego nakładów w obcym środku trwałym, a całością poniesionych przez niego wydatków na inwestycję w obcym środku trwałym już w pierwszym roku jej użytkowania, a jedynie ma na celu odzwierciedlenie proporcji, w jakiej poniesione przez niego wydatki pozostają do wydatków przez cały domniemany okres używania tego środka trwałego. Odpisy amortyzacyjne nie są bowiem rzeczywistym kosztem, któremu można przypisać realny związek z przychodami, ale sposobem rozliczenia faktycznie poniesionych wydatków jako kosztów podatkowych. Chociaż w momencie wygaśnięcia umowy dzierżawy lub najmu obcego środka trwałego znika związek tego środka z trwałego z działalnością podatnika oraz uzyskiwanymi z niej przychodami, to fakt ten nie powinien mieć wpływu na ocenę, czy wydatki poniesione na nabycie tego środka trwałego były związane z przychodami.

Ponieważ z momentem zakończenia umowy dzierżawy lub najmu przedsiębiorca traci prawo do dalszej amortyzacji środka trwałego; w rezultacie nie powinno budzić wątpliwości, że w momencie utraty posiadania i możliwości korzystania przez przedsiębiorcę ze środka trwałego tj. z chwilą wydania właścicielowi wskutek wygaśnięcia umowy, który nastąpi przed okresem pełnego umorzenia, przedsiębiorca ponosi rzeczywistą stratę – zarówno w rozumieniu ściśle fizycznym, jak i w obszarze finansowym – w wysokości odpowiadającej części, w jakiej środek trwały nie został umorzony.

Wspomnieć należy także, że uniemożliwienie zaliczenia nieumorzonej wartości inwestycji w obcym środku trwałym do kosztów uzyskania przychodów po zakończeniu umowy najmu lub dzierżawy, stanowiłoby pokrzywdzenie przedsiębiorcy. Jego prawo zostałoby bowiem w nieuzasadniony sposób ograniczone w stosunku do tych podatników, którzy ponosząc koszty bezpośrednio związane z przychodami, mają prawo zaliczyć je co do zasady w całości do kosztów uzyskania przychodów. Argumenty te wskazują, że wyłączenie prawa do zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów

nieumorzonej wartości inwestycji w obcym środku trwałym stanowi naruszenie ogólnej zasady wynikającej z art. 15 ust. 1 ustawy o PDOP.

W orzecznictwie zwraca się również uwagę, że możliwość zaliczenia straty związanej z likwidacją nieumorzonej inwestycji w obcym środku trwałym do kosztów uzyskania przychodu należy oceniać w kontekście racjonalnych i gospodarczo uzasadnionych działań podatnika nakierowanych na osiągnięcie przychodu. W przywołanym już wyroku z WSA we Wrocławiu z dnia 14 marca 2008 r. Sąd stwierdził, iż „brak jest ratio legis dla wyłączenia z kosztów uzyskania przychodów strat wynikłych z likwidacji środków trwałych, jeżeli decyzja o ich wyłączeniu z działalności spowodowana była racjonalnymi przesłankami i miała na celu zwiększenie przychodów podatnika. Koszty jako kategoria podatkowa, obejmujące także pewne rodzaje strat, nie są konstrukcją służącą jedynie realizacji celów fiskalnych. Zasady dotyczące kosztów uzyskania przychodów mają w założeniu uwzględniać istotę i cel prowadzenia działalności gospodarczej, premiując wydatki służące jej rozwojowi i generowaniu przychodów. Niektóre rodzaje działań powodujących "doraźne" straty są elementem strategii gospodarczej i nie muszą stać w sprzeczności z działaniem w celu osiągnięcia przychodów, ale w dalszej perspektywie służyć zwiększaniu zysków podmiotu gospodarczego”.

Podsumowanie

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że istnieją silne argumenty przemawiające za stanowiskiem, że strata w wysokości nieumorzonej wartości inwestycji w obcym środku trwałym, powstała wskutek likwidacji środka trwałego w wyniku zakończenia umowy najmu lub dzierżawy może zostać zaliczona przez przedsiębiorcę do kosztów uzyskania przychodów, pod warunkiem, że utrata przydatności środka trwałego nie nastąpiła wskutek zmiany rodzaju działalności przedsiębiorcy.

Paulina Piątek





Jakub Styła
Konsultant Podatkowy
BSWP
jakub.styla@bswp.pl

Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej członków zarządu

W istniejącym obrocie gospodarczym częstą praktyką spotykaną w spółkach prawa handlowego jest nabywanie polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności cywilnej dla organów stanowiących spółek, w tym m.in. członków zarządu, której składki są pokrywane przez dane osoby prawne.

Tak podejmowane działania rodzą istotne wątpliwości co do konieczności zakwalifikowania jako przychodu członków zarządu wykupionej polisy ubezpieczeniowej OC i opłacanych w związku z tym składek, w przypadku gdy osoby fizyczne objęte ubezpieczeniem nie zostały precyzyjnie wskazane w polisie/umowie ubezpieczeniowej. Zaistniały problem był przedmiotem analizy dokonanej przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 26 lutego 2009 r. (sygn. III SA/Wa 2019/08).

Sąd administracyjny stwierdził, że jedynie umowa ubezpieczeniowa wskazująca konkretną osobę z imienia i nazwiska oraz sprawowanej funkcji rodziłaby po jej stronie, jako osoby uposażonej stawką ubezpieczeniową, obowiązek opodatkowania stawki jako przychodu.

Wskazana teza, zawarta w powyższym wyroku wywołuje istotne konsekwencje dla ubezpieczonych członków zarządu z punktu widzenia podatku dochodowego od osób fizycznych.

Stosownie do postanowień art. 11 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (zwana dalej: ustawa o PODOF) przychodami, z zastrzeżeniem art. 14-15, art. 17 ust. 1 pkt 6, 9 i 10 w zakresie realizacji praw wynikających z pochodnych

instrumentów finansowych, art. 19 i art. 20 ust. 3, są otrzymane lub pozostawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Na podstawie art. 13 pkt 7) ustawy o PODOF za przychody z działalności wykonywanej osobiście, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2, uważa się przychodu otrzymywane przez osoby, niezależnie od sposobu ich powoływania, należące do składu zarządów, rad nadzorczych, komisji lub innych organów stanowiących osób prawnych.

Naczelnny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 18 listopada 2002 r. (sygn. FPS 9/02) wskazał co należy rozumieć pod pojęciem nieodpłatnego świadczenia. I tak dla celów podatkowych nieodpłatne świadczenie obejmuje działanie lub zaniechanie na rzecz innej osoby oraz wszystkie zjawiska gospodarcze i zdarzenia prawne, których następstwem jest uzyskanie korzyści kosztem innego podmiotu, lub te wszystkie zdarzenia prawne i zdarzenia gospodarcze w działalności osób prawnych, których skutkiem jest nieodpłatne, to jest nie związane z kosztami lub inną formą ekwiwalentu, przysporzenie majątku innej osobie, mające konkretny wymiar finansowy.

Jak wynika z powyższego, aby określone świadczenie na rzecz członków zarządu w postaci opłacania przez osobę prawną składek na ubezpieczenie OC, stanowiło przychód podlegający opodatkowaniu, koniecznym jest wskazanie ubezpieczonych w określonym dokumencie z imienia i nazwiska, pozwalające na bezpośrednią ich identyfikację. Jeżeli zatem wykupiona przez spółkę polisa ubezpieczeniowa wskazywałaby osoby zarówno uprzednio, aktualnie jak i w przyszłości piastujące funkcję we wskazanych organach spółki objętych ubezpieczeniem trudno uznać, że przychód każdego członka zarządu jest powiększony o wymierną, jemu przypisaną kwotę składki od zakupionego ubezpieczenia.

We wskazanym powyżej orzeczeniu Wojewódzki Sąd Administracyjny wprost stwierdził, że wyliczona przez ubezpieczyciela składka ubezpieczeniowa, należna z tytułu zawartej polisy, musi być przypisana konkretnej osobie i nie może być kalkulowana wyłącznie w oparciu o wyliczenie podmiotów podlegających ubezpieczeniu ponieważ nie jest możliwe dokładne określenie liczby osób („Ubezpieczonych”) bezpośrednio objętych

II. Podatki

3 | 2009

postanowieniami umowy.

Aby móc określić przychód z nieodpłatnych świadczeń w postaci zawartego ubezpieczenia na rzecz określonych podmiotów musi być on zidentyfikowany danymi określonej osoby. Interpretacja taka wynika z brzmienia art. 1 ustawy o PDOF wskazującego wprost na stosowanie przepisów ustawy do osób fizycznych, rozumianych jako możliwe do zidentyfikowania podmioty. Wynika ona również z przytoczonej powyżej uchwały NSA wymagającej aby przysporzenie miało konkretny wymiar finansowy, który jest możliwy do ustalenia jedynie przy precyzyjnym określeniu kręgu uprawnionych oraz funkcji/obowiązków przez nich pełnionych. Nie można zatem rozpoznać przychodu jeżeli krąg osób ubezpieczonych jest otwarty – podlegać może zmianom osobowym oraz ilościowym w trakcie trwania ubezpieczenia bez wpływu na wysokość składki finansowanej przez spółkę.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z orzeczeniem WSA nie jest poprawne stanowisko często reprezentowane przez organy podatkowe, na podstawie którego składka opłacana przez spółkę mogłaby być podzielona w równych częściach na każdą z osób, której dotyczy, w częściach proporcjonalnych do czasu w jakim dana osoba posiadała mandat członka zarządu, rady nadzorczej czy też prokurenta. Tak przeliczony w wyniku operacji matematycznej przychód jest uśredniony, a nie przypisany kwotowo do funkcji konkretnej osoby i przeczy zasadzie opodatkowania przychodów otrzymywanych lub pozostawionych do dyspozycji określonego podatnika. Jedynie umowa ubezpieczeniowa konkretnej osoby z imienia i nazwiska oraz sprawowanej funkcji rodziłaby po jej stronie, jako osoby uposażonej stawką ubezpieczeniową, obowiązek opodatkowania stawki jako przychodu.

Podsumowując, w przypadku, gdy osoby ubezpieczone (członkowie zarządu) nie zostały z góry określone w umowie (załączniku do umowy, aneksie lub innym dokumencie) w sposób pozwalający na ich jednoznaczną identyfikację, jako osób ubezpieczonych od odpowiedzialności cywilnej, nie jest możliwe ustalenie przychodu w postaci otrzymania nieodpłatnych świadczeń przez poszczególnych ubezpieczonych, ponieważ brak jest podstaw do przyporządkowania im składek w dacie zawarcia umowy i opłacenia ich przez Spółkę.

Należy jednakże zaznaczyć iż prezentowane powyżej stanowisko nie jest jednolicie interpretowane przez organy podatkowe. Pogląd, zgodnie z którym uzyskiwana przez członków zarządu korzyść

w postaci opłaconych przez spółkę składek a ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej stanowi nieodpłatne świadczenie, które należy zakwalifikować do przychodu ze stosunku pracy lub ewentualnie z działalności wykonywanej osobiście o czym stanowi art. 13 pkt 7) ustawy o PDOF jest wciąż silnie obecny w wydawanych przez organy podatkowe interpretacjach indywidualnych.

Jakub Styła



Kontakt:

Europejskie Centrum Audytu Sp. z o.o.

Siedziba
ul. Praska 6/5
30-328 Kraków

ECA w Warszawie
ul. J. Kossaka 12/1
01-576 Warszawa

ECA w Zabrzu
ul. B. Hagera 41
41-800 Zabrze

ECA w Poznaniu
ul. E. Szczanieckiej 9a/9
60-215 Poznań

ECA we Wrocławiu
ul. W. Jagiełły 3/55
50-201 Wrocław

www.ecaudyt.eu
e-mail: ecaudyt@ecaudyt.eu

Bogacki Seredyński Wójciak i Partnerzy Sp. z o.o.

Siedziba
ul. Praska 6/5
30-328 Kraków

BSWP w Warszawie
ul. J. Kossaka 12/1
01-576 Warszawa

BSWP w Zabrzu
ul. B. Hagera 41
41-800 Zabrze

www.bswp.pl
e-mail: bswp@bswp.pl

Kontakt w sprawie biuletynu:

Monika Pilarz

Tel.: +48 32 376 41 82
Fax: +48 32 376 41 41

e-mail: monika.pilarz@ecaudyt.eu

Biuletyn rachunkowości i podatków nr 3/2009

Wydawca:

Europejskie Centrum Audytu Sp. z o.o.

Nadzór merytoryczny:

Michał Kołosowski,
Paweł Wójciak

Nie ponosimy odpowiedzialności cywilnej za zdarzenia będące następstwem decyzji podjętych w oparciu o informacje zawarte w niniejszej publikacji. Informacje mają charakter ogólny i nie odnoszą się do sytuacji konkretnej firmy.

Przed podjęciem konkretnych decyzji proponujemy zasięgnięcie porady u naszych ekspertów.

